

פרשת נשא

בס"ד

י"א ניסן תשל"ב

הישג תמורת מאמץ

כאן מקומו של הביאור על הקושיא הידועה - שהתחלת הקושיא מובאת כבר במדרש, אבל בזמננו שואלים אותה על כל צעד ושעל -

אם רצונו של הקב"ה הוא שכל יהודי יתנהג כאמור בשולחן-ערוך, על-פי התורה והמצוה - מדוע מציב הוא בפניו קשיים כה רבים? יהודי שרוצה להתנהג על-פי שולחן-ערוך - שענין זה הוא רצונו של כל יהודי, כפי שפוסק הרמב"ם שכל יהודי, אלמלא "יצרו תקפו", רוצה הוא למלא את רצון הקב"ה, ולכן רצונו ללמוד תורה ולקיים מצוות - מדוע מציבים בדרכו כמה קישויים והעלמות והסתרים, כך שזקוק הוא ליגיעה לשם כך? ועד כדי כך שאומרים לו שקיום המצוות צריך להיות "בכל מאדך", עד כדי ענין של מסירות-נפש?!

כשאדם נתקל בקושי כלשהו - מופיע מיד היצר מצד השמאל, היצר הרע, בטענה: אם כך הוא רצון הבורא - והרי אתה מאמין באמונה פשוטה שהקב"ה הוא בעל-הבית בכל פרט ופרט, בימינו אלו, ובכל מקום ומקום - איך ייתכן שיהיה דבר והיפוכו, שהקב"ה רוצה שתקיים מצוה פלונית, ויחד עם זאת כדי לקיימה צריך אתה להתאמץ כדי שתוכל להגיע לידי כך?

הטעם לכך אינו, חס-ושלום, משום שרצונו של הקב"ה, עצם הטוב, לייגע את היהודי וכיו"ב; אדרבה - רצונו לתת לו את האפשרות לכך שקיום המצוה שלו לא יהיה באופן של "אשר נאכל במצרים חינם". וכפי שמפרש הזוהר, שב"סטרטא דלעומת-זה" מעניקים "חינם", משא"כ בענין של מצוות רצונו של הקב"ה הוא שהדבר יהיה דוקא "בכסף", דוקא בהשתדלות, ולא "חינם". ודוקא באופן זה יש לאדם הרגשה שהענין הוא אכן שלו.

ודוקא מצד יוקר התורה והמצוות, ומצד היוקר של אדם מישראל - רצונו של הקב"ה הוא שיבואו לידי תכלית השלימות. וכדי שענין התורה יהיה אצל ישראל באופן של "ומצאת" - הרי הדבר כרוך דוקא ב"יגעת",

וכדברי הגמרא במגילה "יגעתי ולא מצאתי אל תאמין": לא תיתכן כלל מציאות שכזו, שכן הקב"ה לא היה מטיל על יהודי להתייגע אלא לשם תכלית נעלה ביותר; ומכיון שהיהודי קיים בעצמו "יגעת", כיון שהקב"ה אמר שעליו להיות יגע בתורה - ברור הדבר שלא יקויים בו רק "יגעת ונשכר", כלומר שישגי בהתאם ליגיעתו, אלא יקויים בו "ומצאת".

וזהו הביאור על הקשיים שאדם נתקל בהם כדי להגיע לדבר טוב בכלל, וכדי להגיע לידיעה בתורה, ידיעה אמיתית, ולקיום המצוות כדבעי, שאינו יכול להיות "חינם", אלא צריך להיות דוקא בשכר; הדבר כרוך בהשתדלות בצד האדם, ואז הוא נעשה בדרגת מצוה המצוה ונותן התורה, כביכול.

אלא שעל כך מוסיפים ואומרים, שאין פירוש הדבר, חס-ושלום, שהכרח הוא להתייגע ביגיעה עצומה. על כך מסופר במדרש, שכשרצה רבי חנינא בן דוסא לעלות לרגל, ולא היה לו מה להביא עמו, ומצא אבן גדולה שלא היה בכחו להעלותה לירושלים לבדו - באו אליו מלאכים בצורת בני-אדם, ואמרו שהם יעשו זאת עבורו, אלא שעליו להושיט "אצבע קטנה"; ומשהושיט "אצבע קטנה" - נשא עיניו וראה שהוא עומד בירושלים עם האבן הגדולה.

ולכאורה ממה נפשך: אם הדבר צריך להיות בפעולתו שלו - מה פעל על-ידי אותה "אצבע קטנה"? אלא שיש צורך לקיים "ולא ייראה פני ריקם": אילו היו המלאכים נושאים לבדם את האבן הגדולה - לא היה זה שלו, והרי זה "ייראה ריקם"; ולכן היה צורך בכך שהדבר יהיה שלו, עכ"פ בהשתדלות של "אצבע קטנה".

ועד"ז כשאומרים בנוגע להקב"ה, ש"לא בעמל ולא ביגיעה ברא הקב"ה את עולמו", אלא "בדיבור פיו": מכך מובן, שכדי להיות "שותף להקב"ה במעשה בראשית" אין צורך דוקא בעמל כפשוטו, להתייגע ולהתיישר, רחמנא לצלן; אלא הדבר יכול להתקיים "ולא ביגיעה" - די בכך שיהיה זה "בדיבור פיו".

אלא שעליו לעשות זאת על-דרך ענין "דיבור פיו" כפי שהוא אצל הקב"ה, כביכול - "אנא נפשי כתבית יהבית": "דיבור פיו" זה שעליו מדובר הוא "עשרה מאמרות שבהם נברא העולם", שהם העשרה מאמרות שבהם פותחת התורה, ועל כך אומרת הגמרא בשבת "אנא נפשי כתבית יהבית", וכפי שמפרש הבעל-שם-טוב - שהקב"ה כתב והכניס את "נפשי" בתוך הכתב, "כתבית", ונתן זאת, "יהבית", לישראל.

פרשת נשא

ואזי די אפילו "בדיבור פיו": כל יגיעה והשתדלות שהיא שתבוא מאדם מישראל - אם היא תהיה באופן של "אנא נפשי", שהוא משקיע את כל כולו בהשתדלות זו - אע"פ שההשתדלות בכמות היא קטנה, אבל בתוכה נמצא הוא "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", ואזי נותן הוא את אותו חלק, כביכול, כפי שנותן בורא מעשה-בראשית, ואזי נעשים שניהם שותפים.

